

BAYRAMIÇ MUSTAFA GÜLŞEN ÇINAROĞLU
ANADOLU LİSESİ
ERASMUS+ PROJE EKİBİ

PERSONAL REPORTS

Birinci Dünya Savaşında Öğrencilerin Durumu

Students at WW1

PREPARED BY:

Hasancan ŞEN

Ceyda SALDIRAN

Rümeysa ATEŞ

Vasfi YILMAZ

Sıla GÜVEN

1. DÜNYA SAVAŞINDA ÖĞRENCİLERİN DURUMU

“Çanakkale’de bir üniversite gömdük biz. “

Mustafa Kemal

Türkiye tarihi açısından 1. Dünya Savaşının en önemli cephesi olan Çanakkale, birçok tahsilli Türk gencinin yitirildiği yerdir. 1908’de devrimle yönetimi padişahın elinden alan Genç Türklerin ilk yaptıkları icraatlardan birisi binden fazla subayı yaş haddi ve yetersizlik gibi bahanelerle tasfiye etmek olmuştur. Bunun altında yatan asıl sebep ise bu subayların padişahı destekledikleri gerçeğidir. 1. Dünya Savaşının başlamasıyla Türkiye seferberlik ilan etmiş ve yeni oluşturulan birliklerin subay ihtiyacı açığa çıkmıştır. Bu açığın üniversite(o günkü adıyla Dar-ül Fünun) talebelerinden karşılanması kararlaştırılmıştır. Öğrenciler silâh altına alınarak kısa bir eğitimden geçirildikten sonra ihtiyat zabiti(yedek subay-asteğmen) olarak cepheye sürülmüşlerdir.

Gönüllü Lise Öğrencileri

Savaş başında ilk silah altına alınanların üniversite ve medrese(dini okul) öğrencileri olması nedeniyle Çanakkale Savaşına “Subaylar Savaşı” da denilmektedir. Teknolojik ve askeri donanım bakımından yetersizlik, savaş sırasında Türk tarafı için dezavantaj oluşturmakta ve bu yetersizlik özellikle cephe savaşları ve süngü hücumlarında iki tarafın zayıf sayılarına yansımaktadır. Türk tarafı topçu bombardımanlarında ve süngü hücumlarında ağır kayıplar vermekte ve sürekli yeni asker ihtiyacı doğmaktadır. Cepheye sürülecek yeni birliklerin başına subay olarak kısa bir eğitim sonrası bu üniversiteli gençler verilmektedir. Özellikle 19 Mayıs 1915 sonrasında zayıfın

artmasıyla artık yurt çapındaki liselerin son sınıf öğrencileri de subay olarak cepheye alınmaya başlamışlardır. Gönüllü öğrencileri de dikkate alacak olursak askere alma yaşı 15'e kadar düşmüştür.

İstanbul Üniversitesi Tıbbiye öğrencileri gönüllü olarak askere yazılmışlar ve 19 Mayıs 1915 günü gerçekleştirilen hücumda çoğunluklarını kaybetmişlerdir. Ayrıca bu okul 1915 yılı savaş nedeniyle kapatılmış öğrencilerin neredeyse tamamı cepheye gönderilmiş okul binası da askeri hastane olarak kullanılmıştır. Bu öğrenciler cephe öncesi kısa bir eğitime tabi tutularak gerek hastanelerde gerekse bölük komutanı olarak cephe önünde savaşmışlardır.

1916 yılında ise lise son sınıfların da askere alınmasıyla Tıbbiye'ye kaydedecek öğrenci bulunamamış bakanlar kurulu kararıyla o sene okula kaydedilecek öğrencilerden lise mezunu olma zorunluluğu aranmamış ve tatiller kısa tutularak aradaki eğitim farkı kapatılmaya çalışılmıştır.

Türkiye'nin en eski okulu olan Galatasaray Lisesi 1912'de 60 mezun verirken 1915'te 18, 1916'da 4, 1917'de ise 5 öğrenci mezun edebildi. Geriye kalan tüm öğrenciler Çanakkale'de ya şehit ya da gazi oldular. 1916'da Balıkesir Lisesi Çanakkale'de 98 şehit verdi. 1917 senesinde aynı okul sadece iki mezun verebildi. 1915'te Sivas Lisesinden Çanakkale'ye giderken öğrenciler tahtaya öğretmenleri için "Hocam biz Çanakkale'ye gidiyoruz. Hakkınızı helal edin." yazmışlardı ve maalesef o sene Sivas Lisesi hiç mezun veremedi. Bu yıllarda ülke çapında birçok okul öğrencilerini askere göndermek zorunda kalmıştır. Çanakkale Lisesi bu dönemde kapanmış öğrencilerinin bir kısmı savaşa giderken bir kısmı ise Edirne Lisesine nakledilmişlerdir.

Galatasaray Lisesi Logosu

Bu okullar içerisinde Galatasaray Lisesinin ayrı bir önemi vardır. Temelleri 1480lerde 2. Bayezid döneminde atılan MEKTEB-İ SULTANİ Cumhuriyet döneminde Galatasaray Lisesi adını almış ve yüzyıllarca ülkenin Batı'ya açılan penceresi olmuştur. Bu okulda okuyan gençler tahsillerini tamamlamak üzere Avrupa'ya gönderilir, daha sonra devletin önemli kademelerinde

görevler üstlenirlerdi. Askere alınan bu gençler iyi derecede lisan bilmeleri ve eğitimli olmalarıyla cephe gerisinde önemli hizmete alınırlardı ama buna rağmen birçoğu gönüllü olarak cephe önlerinde savaşmışlar ve şehit olmuşlardır.

Birinci Dünya Savaşı 1918’de bittiğinde bu Osmanlı Devletinin de sonu anlamına geliyordu. Akabinde yapılan anlaşmalarla devletin toprağı galip devletler arasında paylaşılmıştı. Türkiye ve Türklere Orta Anadolu’da küçük bir toprak parçası bırakılmıştı. Bunun üzerine Atatürk önderliğinde isyan eden Türk milleti Bağımsızlık Savaşı sonucunda bugünkü toprakları üzerinde demokratik laik Türk Cumhuriyetini kurdular. Yüzünü Batı’ya dönen Türk Devleti modernleşmek için birçok reform yaptı. Ülkenin en büyük sıkıntılarından biri de bu reformları sahiplenecek ve halk tabanına anlatabilecek okumuş kesimden yoksun olmasıydı. Yüzyıllar boyu Sultan’ın kulları olarak yaşayan bir millete modern dünyanın nimetleri olan haklarını anlatmakta epey sıkıntılar yaşandı. Mustafa Kemal bu durum kendisine sorulduğunda Çanakkale Savaşında kaybedilen okumuş aydın kesimi işaret ederek, “Çanakkale’de bir üniversite gömdük biz.” demiştir.

İstanbul Lisesinden gönüllü öğrenciler

